

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr VI/57/413/2023
Rady Powiatu Ciechanowskiego
z dnia 23 stycznia 2023r.

**POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
W POWIECIE CIECHANOWSKIM
NA LATA 2023-2028**

Spis treści

Wprowadzenie	3
1. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie – podstawy teoretyczne	4
1.1. Definicja przemocy	4
1.2. Rodzaje przemocy	5
2. Akty prawne dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie	9
3. Zasoby instytucjonalne Powiatu Ciechanowskiego	11
4. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Ciechanowskiego	16
4.1. Dane dotyczące występowania zjawiska przemocy	16
4.2. Analiza SWOT dla problemu przemocy w rodzinie	30
5. Założenia Programu	31
6. Cele Programu i kierunki działania	32
7. Realizatorzy programu	34
8. Monitoring, ewaluacja i finansowanie Programu	35

Wprowadzenie

Przemoc to zjawisko powszechnie występujące w życiu społecznym. Może ono przyjmować różnorodne formy – poczynając od fizycznego bądź seksualnego aktu aż po poniżanie i znęcanie się psychiczne. Formy te choć różne, często występują wspólnie, wzajemnie się „uzupełniają” i intensyfikując. Niezależnie od postaci, w jakiej występuje oraz osoby, w stosunku do której jest stosowana, przemoc jest przestępstwem, a ponadto każdy jej przejaw stanowi przykład naruszenia podstawowych praw człowieka, jego poczucia godności, bezpieczeństwa oraz zaufania do innych ludzi. Szczególną formą przemocy jest przemoc występująca w rodzinie. Rodzina to „miejsce”, które kojarzy się z poczuciem bezpieczeństwa, miłości, przynależności. Pojawienie się w tym systemie przemocy powoduje zaburzenie jego funkcjonowania, uniemożliwiając tym samym wypełnienie przypisanych mu ról oraz wpływa na losy wszystkich jego członków.

Zjawisko przemocy w rodzinie, pomoc ofiarom takiej przemocy i działania mające na celu wyeliminowanie tego negatywnego zjawiska od wielu lat stanowią jeden z priorytetów ustawodawcy oraz przedmiot działania komisji międzynarodowych i organizacji krajowych.

Realizując obowiązek wynikający z art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie opracowało Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Powiatu Ciechanowskiego na lata 2023 – 2028, zwany dalej Programem. Określa on kompleksowe działania skierowane zarówno na profilaktykę przeciwdziałania przemocy, jak również na ochronę ofiar przemocy i edukację sprawców stosujących przemoc.

Zadaniem Programu jest wprowadzenie w życie działań mających na celu z jednej strony podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie oraz promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy, a z drugiej strony zapewnienie ochrony i udzielanie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, realizację programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, a także upowszechnienie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy zarówno osobom dotkniętym przemocą, jak i stosującym przemoc w rodzinie.

1. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie – podstawy teoretyczne

1.1. Definicja przemocy

W dostępnym piśmiennictwie można spotkać wiele różnych definicji przemocy. „Przemocą nazwiemy wszelkie nieprzypadkowe akty wykorzystujące przewagę sprawcy, które godzą w osobistą wolność jednostki, przyczyniają się do jej fizycznej lub psychicznej szkody i wykraczają poza społeczne normy wzajemnych kontaktów, albo też wszelkie akty udręczenia i okrucieństwa”¹.

Według Słownika socjologicznego przemoc oznacza „jeden z głównych, obok groźby, środków przymusu, polegający na użyciu siły fizycznej, przez jednostkę czy grupę, często wbrew obowiązującemu prawu, w celu zmuszenia jakiejś osoby czy członków grupy do określonego działania czy też uniemożliwienia podjęcia działań lub do zaprzestania wykonywania czynności już rozpoczętej, także bezprawne narzucenie władzy”².

Irena Pospieszyl opisuje przemoc jako „wszelkie nieprzypadkowe akty godzące w osobistą wolność jednostki lub przyczyniające się do fizycznej, a także psychicznej szkody osoby, wykraczające poza społeczne zasady wzajemnych relacji”³.

Ustawodawca z dnia 29 lipca 2005 roku wskazał, iż przemocą w rodzinie nazywamy jednorazowe, albo powtarzające się umyślne działania lub zaniechania, naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, bądź innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w sposób szczególny narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą (art. 2 pkt. 2 u.p.p).

Definicja stworzona na potrzeby Niebieskiej Linii określa przemoc jako „zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw innej osobie, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody”⁴.

Do przemocy domowej może dochodzić w różnych relacjach: przemoc rodziców względem dzieci, małżonków względem siebie, przemoc dzieci, wnuków względem członków

¹ L. Albański, *Wybrane zagadnienia z patologii społecznej*, Jelenia Góra 2010, s. 23.

² K. Olechnicki, P. Załęcki, *Słownik socjologiczny*, Toruń 1988, s. 167.

³ I. Pospieszyl, *Przemoc w rodzinie*, Warszawa 1994, s. 14.

⁴ <https://www.niebieskalinia.pl/o-zjawisku-przemocy/o-zjawisku-przemocy> (dostęp online na dzień 22.09.2022r.)

rodziny w podeszłym wieku, rodzeństwa względem siebie, jak również krewnych (dziadkowie, wujkowie) względem dzieci. Istotne jest, iż przyjmuje ona także różnorodne rodzaje i przejawy.

Cechy charakterystyczne dla zjawiska przemocy w rodzinie to:

- intencjonalność – przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary;
- nierównomierność sił – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą - sprawca jest silniejszy a ofiara słabsza;
- naruszanie praw i dóbr osobistych – sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.);
- doświadczanie cierpienia i bólu – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody, sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

1.2. Rodzaje przemocy

Literatura wyróżnia następujące formy przemocy :

- przemoc fizyczna – wszystkie działania polegające na użyciu siły i prowadzące do naruszenia nietykalności cielesnej (m.in. bicie, znęcanie się, głodzenie, zamykanie, kopanie, policzkowanie, szarpanie, duszenie, ciągnięcie za włosy, rzucanie przedmiotami, ale także używanie niebezpiecznych narzędzi lub grożenie ich użyciem, zadawanie bólu) .
- przemoc psychiczna – umyślne działania wykorzystujące nie siłę fizyczną lecz mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby u ofiary, obniżenie u niej poczucia własnej wartości, pojawienia się stanów lękowych i nerwicowych (m.in. straszenie zabójstwem, użyciem przemocy, zabranie dzieci, niszczenie lub grożenie zniszczeniem rzeczy, upokarzanie, używanie wulgarnych słów, mówienie kobiecie, że jest do niczego, że jest brzydka, głupia, chora psychicznie, że nikt jej nie chce, że bez sprawcy sobie nie poradzi).
- przemoc seksualna – wymuszanie niechcianych przez ofiarę zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy (w szczególności zmuszanie do odbywania stosunku lub poddania się innym zachowaniom seksualnym, a także wymuszanie współżycia w nieakceptowanej formie, krytyka zachowań seksualnych).

- przemoc ekonomiczna (finansowa) – to działania prowadzące do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy (m.in. utrzymywanie ofiary w całkowitej zależności finansowej, zakazywanie jej pracy zawodowej, odbieranie zarobionych pieniędzy, zmuszanie do pracy bez wynagrodzenia, nie łożenie na prowadzenie domu).
- zaniedbanie - ciągle niezaspakajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych osób najbliższych.
- przemoc polegająca na osaczaniu – np. ciągle chodzenie za kimś, śledzenie, dzwonienie do niego w celu wyrządzenia mu krzywdy, zastraszenia lub nękania.
- przemoc w wymiarze społecznym – m.in. zakazywanie osobie kontaktów z rodziną, przyjaciółmi, zabranianie jej wychodzenia z domu, upokarzanie jej w miejscach publicznych.

Nie ulega wątpliwości, że najłatwiej rozpoznawalna jest przemoc fizyczna, która przybiera postać uderzania, rzucania przedmiotami, popychania, bicia, zranienia⁵. Natomiast z przemocą seksualną mamy do czynienia wówczas, gdy ofiara zmuszana jest do kontaktów seksualnych, jest to również mówienie lub pokazywanie ofierze przedmiotów i aktów o charakterze seksualnym, tworzenie filmów lub zdjęć pornograficznych bez woli ofiary⁶. W literaturze przyjmuje się, że w relacjach małżeńskich przemoc seksualna polega również na lekceważeniu i ośmieszaniu małżonka w trakcie kontaktów seksualnych, jawnym nawiązywaniu romansów, wyśmiewaniu umiejętności i predyspozycji seksualnych w obecności osób trzecich⁷.

Najbardziej nietypową i trudno zauważalną formą przemocy jest przemoc psychiczna, inaczej emocjonalna, związana z naruszeniem godności osobistej. Wyznacznikami godności ludzkiej jest traktowanie człowieka jako podmiotu, zgodność własnego postępowania z systemem wartości, satysfakcja z realizowanego dobra. Przemoc psychiczna oznacza powtarzające poniżanie i ośmieszanie, manipulowanie dla własnych celów, wciąganie w konflikty, brak właściwego wsparcia, np. poprzez wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę zainteresowania, uczuć czy szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna poprzez

⁵ J. Katz, *Paradoks macho*, Warszawa 2012, s. 151.

⁶ J. Młyński, *Przemoc w rodzinie – skala zjawiska ofiary przemocy i formy pomocy pracowników socjalnych*, „*Studia Socialia Cracoviensia*” 2012, Nr 2 (7), s.151.

⁷ W. Wiczorek, *Przemoc w małżeństwie i rodzinie [w:] Przemoc seksualna w małżeństwie w perspektywie teologicznomoralnej* (red.) M. Chuchra, J. Jęczeń, Lublin 2012, s. 11 i nast.; A. Kościańska, *Płeć, przyjemność i przemoc*, Warszawa 2014, s. 60 i nast.

ciągłe kontrolowanie i zakazywanie bądź ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, domaganie się posłuszeństwa, ograniczenie snu i pożywienia, stosowanie gróźb oraz degradacja werbalna poprzez wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie⁸.

Amerykańska psycholog Leonora Walker, w trakcie badania kobiet doznających przemocy w rodzinie, opisała pewne cykliczne pojawiające się w ich związkach zdarzenia, fazy:

- faza narastania napięcia – w tej fazie oprawca jest napięty i stale poirytowany, a każdy drobiazg wywołuje jego złość, stąd często robi awantury, prowokuje kłótnie, staje się coraz bardziej niebezpieczny, sprawia wrażenie, że nie panuje nad swoim gniewem. Może także poniżyć ofiarę, poprawiając w ten sposób swoje samopoczucie. Ofiara stara się jakoś opanować sytuację – uspokaja oprawcę, spełnia wszystkie jego zachcianki, wywiązuje się ze wszystkich obowiązków, często go przeprosza, ciągle zastanawiając się nad tym, co może zrobić, aby poprawić mu humor, uczynić go szczęśliwym i powstrzymać przed wyrządzeniem krzywdy. Niektóre ofiary w tej fazie mają różne dolegliwości fizyczne (ból żołądka, ból głowy, bezsenność, utratę apetytu), inne wpadają w apatię, tracą energię do życia lub stają się niespokojne i pobudliwe nerwowo. Jest to wynik narastania napięcia, które po pewnym czasie staje się nie do zniesienia. Zdarza się także, że ofiara wywołuje w końcu awanturę, żeby „mieć to już za sobą”;
- faza gwałtownej przemocy – w tej fazie oprawca staje się gwałtowny, wpada w szał i wyładowuje się, a „eksplozję” wywołuje zazwyczaj jakiś drobiazg, np. lekkie opóźnienie posiłku. Skutki użytej przemocy mogą być różne – podbite oko, połamane kości, obrażenia wewnętrzne, poronienie, śmierć. Ofiara stara się zrobić wszystko, żeby sprawcę uspokoić i ochronić siebie, ale z reguły, niezależnie od tego jak bardzo się stara, wściekłość oprawcy narasta coraz bardziej. Ofiara czuje się wówczas bezradna, bo jej działania nie łagodzą gniewu oprawcy. Po zakończeniu wybuchu przemocy, ofiara jest w stanie szoku – nie może uwierzyć, że to się naprawdę stało, odczuwa wstyd i przerażenie oszołomienie. Staje się apatyczna, traci ochotę do życia, odczuwa złość i bezradność;
- faza miodowego miesiąca – w tej fazie, gdy oprawca wyładował już swoją złość i zdaje sobie sprawę, że posunął się za daleko, nagle staje się inną osobą. Zaczyna szczerze żałować za to, co zrobił, okazywać skruchę, obiecywać, że to się nigdy nie powtórzy,

⁸ J. Helios, W. Jadlecka, *Współczesne oblicza przemocy. Zagadnienia wybrane*, Wrocław 2017, s. 18-19.

stara się znaleźć jakieś wytłumaczenie dla tego, co zrobił i przekonuje ofiarę, że to był jednorazowy, wyjątkowy incydent, który już się nigdy nie zdarzy. Zaczyna okazywać ciepło i miłość, stając się znowu podobny to tego, jaki był na początku znajomości. W tym celu przynosi kwiaty, prezenty, zachowuje się jakby przemoc nigdy nie miała miejsca. Zaczyna rozmawiać z ofiarą, dzielić się swoimi przeżyciami, obiecywać, że nigdy już jej nie skrzywdzi, dbać o nią, spędzać z nią czas i utrzymywać bardzo satysfakcjonujące kontakty seksualne. Oprawca i ofiara zachowuje się jak świeżo zakochana para, więc ofiara zaczyna wierzyć w to, że oprawca się zmienił, a przemoc była wyłącznie incydentalnym zdarzeniem. Wydaje się jej, że jest kochana, ważna dla oprawcy, odczuwa bliskość i zespolenie z partnerem i znowu go kocha, wierząc że spełniają się jej marzenia o cudownej miłości.

Cykle takie mogą trwać przez wiele lat, przy czym zwykle coraz krótsze są fazy miodowego miesiąca, a wydłużają się i bardziej dramatycznie przebiegają fazy narastania napięcia i gwałtownej przemocy. Po pewnym czasie faza miodowego miesiąca zanika całkowicie i pozostają tylko dwie fazy cyklu⁹.

Bez wątpienia rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, od jej jakości zależy osobisty los jednostki i to w niej człowiek przeżywa najważniejszy okres, w którym kształtuje się jego styl życia, system preferowanych wartości i poglądy na świat¹⁰. Przedstawiciele literatury naukowej są zgodni, że agresja i przemoc w rodzinie wywiera negatywny wpływ na wszystkie aspekty życia dziecka. Wpływa zarówno na rozwój psychofizyczny dziecka, zwiększając zarówno chorobowość dzieci (somatyczną i psychofizyczną), objawiającą się głównie pod postacią objawów psychosomatycznych, jak i pogarsza funkcjonowanie rodzinne i społeczne¹¹. Współczesna psychologia przyjmuje, że agresywne zachowania są wypadkową wpływów genetycznych i oddziaływań środowiskowych¹². Hanna Liberska i Mirosława Matuszewska podkreślają, że badacze – niezależnie od preferowanych orientacji teoretycznych – zgadzają się co do jednego: wczesne doświadczenia, w tym zachowania agresywne, dziecko nabywa w rodzinie jako prymarnym środowisku rozwojowo-wychowawczym¹³. Przemoc w wielu rodzinach jest kontynuacją

⁹ J. Herman, *Przemoc uraz psychiczny i powrót do równowagi*, Gdańsk 2000, s. 9-13.

¹⁰ A. Kwitok, *Przemoc w rodzinie jako źródło zachowań agresywnych młodzieży*, Katowice 2007, s. 11.

¹¹ N. Dera, W. Gruszczyński, *Agresja i przemoc w rodzinie a rozwój psychofizyczny i funkcjonowanie społeczne dziecka*, „*Pediatrya i Medycyna Rodzinna*” 2013, nr 9 (1), s. 78.

¹² H. Liberska, M. Matuszewska, *Rodzinne uwarunkowania zachowań agresywnych u młodzieży*, „*Roczniki Socjologii Rodziny*” 2007, s. 187.

¹³ Tamże, s. 187.

doświadczeń wyniesionych z przeszłości. Osoby, które doświadczyły przemocy są do niej na tyle przyzwyczajone, że będą ją kontynuować. Zależność ta wynika z przekazywania sobie wartości, wobec czego naturalnym następstwem jest, że dzieci agresywnych rodziców przejawiając skłonności agresywne. W ten sposób zatacza się błędne koło. Jak słusznie bowiem wskazuje Alina Maria Basak rodzina to nie tylko małżonkowie i dzieci własne lub adoptowane, ale także rodzina wielka ze wszystkimi członkami trzech, a nawet czterech pokoleń włącznie¹⁴. Ten międzypokoleniowy przekaz wzorców sprawia, że dziecko, które cierpiało, było świadkiem i uczestnikiem przemocy w domu rodzinnym, samo prawdopodobnie będzie stosowało takie zachowania w założonej przez siebie rodzinie¹⁵.

2. Akty prawne dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie

W obecnym stanie prawnym istnieje wiele uregulowań zarówno ustawowych, jak i szczególnych, które wpływają na coraz skuteczniejszą ochronę prawną osób doświadczających przemocy w rodzinie.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku w art. 18 i 71 wskazuje, że instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro Państwo ma obowiązek uwzględnić w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej. Jedną z trudnych sytuacji społecznych jest występująca przemoc w rodzinie. Świadomość zagrożenia jakie niesie używanie siły względem najbliższych, stało się przesłanką do stworzenia odpowiednich aktów prawnych oraz programów chroniących ofiary przemocy w rodzinie.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.) opisuje procedury i działania odpowiednich służb w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, jak również procedury postępowania względem osób doświadczających i stosujących przemoc w rodzinie. Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie zostały powierzone organom administracji rządowej i jednostkom samorządu terytorialnego. Ponadto działania w tym zakresie realizowane są także na szczeblu ogólnokrajowym. Rada Ministrów ma za zadanie przyjęcie Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, jak również utworzenie organu opiniodawczo-

¹⁴ A. M. Basak, *Uwarunkowania przemocy w rodzinie*, „*Pedagogika Rodziny*” 2012, s. 124.

¹⁵ Tamże.

doradczego ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego określanego mianem Zespołu Monitorującego do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Zarówno gminy, jak i powiaty opracowują i realizują programy przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Ponadto gminy są zobowiązane do prowadzenia poradnictwa, zapewnienia osobom doświadczającym przemocy miejsc w ośrodkach wsparcia oraz tworzenia zespołów interdyscyplinarnych, w skład których wchodzi przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, jak również kuratorzy sądowi, prokuratorzy oraz inne osoby działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Do głównych zadań zespołów należy przede wszystkim realizacja działań określonych w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Rzeczone zespoły mają możliwość powoływania grup roboczych, składających się z przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia i innych specjalistów z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, których celem jest rozwiązywanie problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach.

Zespoły interdyscyplinarne integrują i koordynują działania podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy, z kolei grupy robocze działają w obszarze indywidualnych rodzin, przez opracowanie indywidualnych planów wsparcia, monitorowania sytuacji oraz dokumentowanie działań podejmowanych względem rodzin. Nadmienić również należy, iż celem ochrony danych osobowych podmiotów działań zespołów interdyscyplinarnych oraz grup roboczych. nakłada na ich członków obowiązek zachowania poufności danych osobowych i wszelkich uzyskiwanych, w czasie realizacji ustawowych zadań, informacji.

Istotne jest, iż podejmowanie działań w rodzinie dotkniętej przemocą opiera się o procedurę "Niebieskie Karty" i może być realizowane bez zgody osoby pokrzywdzonej. Ustawodawca definiuje procedurę jako ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

3. Zasoby instytucjonalne Powiatu Ciechanowskiego

Na terenie Powiatu Ciechanowskiego funkcjonuje sieć instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie:

Tabela nr 1 Sieć instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Ciechanowskiego

Lp	Instytucja	Adres instytucji	Oferta pomocy
1.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie	ul. 17 Stycznia 7, 06-400 Ciechanów tel. 23 672 52 16	Realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych po zebraniu 10-12 osobowej grupy uczestników. Działania w ramach Punktu Konsultacji Specjalistycznej – poradnictwo psychologiczne i prawne m.in. dla osób stosujących przemoc w rodzinie
2.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowie	ul. Sienkiewicza 32 d, 06-400 Ciechanów tel. 23 672 20 91	Działania interwencyjne i edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie w ramach pracy grup roboczych i Zespołu Interdyscyplinarnego. Wsparcie socjalne, psychologiczne i informacje prawne.
3.	Biuro Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień UM Ciechanów	ul. Powstańców Wlkp. 1A, 06-400 Ciechanów tel. 23 673 53 70	Dla osób stosujących przemoc w rodzinie, mających problem z kontrolowaniem ilości i częstotliwości spożywanego alkoholu konsultacje ze specjalistą uzależnień. Jako

			MKRPA Biuro posiada uprawnienia do kierowania do Sądu wniosków o zobowiązanie ww. osób do podjęcia leczenia odwykowego.
4.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Głinojecku	ul. Bema 7, 06-450 Głinojeck tel. 23 674 00 65	Działania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie w ramach pracy socjalnej oraz oddziaływania Zespołu Interdyscyplinarnego. Pomoc psychologiczna.
5.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowie	ul. Fabryczna 8, 06-400 Ciechanów tel. 23 672-48-74	Działania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie w ramach pracy socjalnej oraz oddziaływania Zespołu Interdyscyplinarnego. Działania w ramach Punktu Konsultacji Indywidualnej poprzez udzielanie porad psychologicznych i prawnych.
6.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gołyminie	ul. Szosa Ciechanowska 8, 06-420 Gołymin tel. 23 671 61 83	Działania interwencyjne i edukacyjne w ramach pracy grup roboczych. Działa Punkt konsultacyjny przy GKRPA, gdzie porad udzielają: psycholog, terapeuta uzależnień oraz mediator i specjalista ds. przemocy. W Urzędzie Gminy można uzyskać bezpłatną pomoc prawną.

7.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grudusku	ul. Ciechanowska 54, 06-460 Grudusk tel. 23 671 50 70	Działania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie w ramach pracy socjalnej oraz oddziaływania Zespołu Interdyscyplinarnego. Pomoc psychologa, specjalisty ds. przemocy/mediatora, terapeuty uzależnień oraz konsultanta w ramach Punktu Konsultacyjnego działającego przy GKRPA.
8.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ojrzeniu	ul. Ciechanowska 19, 06-445 Ojrzeń tel. 23 671 83 92	Działania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie w ramach pracy socjalnej oraz oddziaływania Zespołu Interdyscyplinarnego. Pomoc psychologa i terapeuty ds. uzależnień w ramach Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego działającego przy GKRPA.
9.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opinogórze Górnej	ul. Zygmunta Krasińskiego 4, 06-406 Opinogóra Górna tel. 23 671 70 78	Działania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie w ramach pracy socjalnej oraz oddziaływania Zespołu Interdyscyplinarnego.
10.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Regiminie	ul. Adama Rzewuskiego 19, 06-461 Regimin tel. 23 681 17 55	Działania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie w ramach pracy socjalnej oraz oddziaływania Zespołu Interdyscyplinarnego.

11.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sońsku	ul. Ciechanowska 21, 06-430 Sońsk tel. 501 498 190	Działania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie w ramach pracy socjalnej oraz oddziaływania Zespołu Interdyscyplinarnego. Wsparcie psychologiczne.
------------	--	--	---

Każda o sobą posiadająca informacje o występowaniu przemocy w rodzinie lub będąca ofiarą przemocy może zgłosić to do niżej wskazanych instytucji znajdujących się na terenie Powiatu Ciechanowskiego:

Tabela nr 2 Instytucje, w których można zgłosić przemoc w rodzinie na terenie Powiatu Ciechanowskiego

Lp	Instytucja	Adres instytucji
1.	Sąd Rejonowy w Ciechanowie	ul. Mikołajczyka 5, 06-400 Ciechanów tel. 23 674 1771
2.	Prokuratura Rejonowa w Ciechanowie	ul. Mikołajczyka 5, 06-400 Ciechanów tel. 23 672 37 26
3.	Powiatowa Komenda Policji w Ciechanowie	ul. 11 Pułku Ułanów Legionowych 25, 06-400 Ciechanów tel. 47 703 16 14
4.	Posterunek Policji w Głinojecku	ul. Ciechanowska 10, 06-450 Głinojeck tel. 47 703 15 40 do 42
5.	Posterunek Policji w Ojrzeniu	ul. Ciechanowska 27, 06-456 Ojrzeń tel. 47 703 15 50 do 52
6.	Posterunek Policji w Regiminie <i>Posterunek obsługuje interesantów z gmin Regimin i Grudusk</i>	ul. Bojanowskiego 2, 06-461 Regimin tel. 47 703 15 70 do 71
7.	Posterunek Policji w Sońsku	ul. Ciechanowska 27, 06-430 Sońsk

	<i>Posterunek obsługuje interesantów z gmin Sońsk i Gołymin</i>	tel. 47 703 15 80 do 82
8.	Punkt przyjęć Policji w Opinogórze Górnej	ul. Krasieńskiego 13, 06-406 Opinogóra Górna <i>Harmonogram przyjęć: 9.00 – 13.00</i>
9.	Punkt przyjęć Policji w Gołyminie	ul. Szosa Ciechanowska 8, 06-420 Gołymin Ośrodek <i>Harmonogram przyjęć: 9.00 – 13.00</i>

Przemoc w rodzinie jest niewątpliwie częstym efektem uzależnienia jednego z członków rodziny. Na terenie Powiatu Ciechanowskiego osoby uzależnione i współuzależnione mogą otrzymać specjalistycznego wsparcie w następujących instytucjach:

Tabela nr 3 sieć instytucji udzielających wsparcia osobom uzależnionym i współuzależnionym na terenie Powiatu Ciechanowskiego

Lp	Instytucja	Adres instytucji
1.	Biuro Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień działające przy Urzędzie Miasta Ciechanów	ul. Powstańców Wlkp. 1A, 06-400 Ciechanów tel. 23 673 53 70
2.	Poradnia Leczenia Uzależnień w Specjalistycznym Szpitalu Wojewódzkim w Ciechanowie	ul. Powstańców Wlkp. 2, 06-400 Ciechanów tel. 23 672 32 71
3.	NZOZ Centrum Psychoterapii i Psychoedukacji TOT w Ciechanowie	ul. Zamkowa 24, 06-400 Ciechanów tel. 23 673 31 62

Każda osoba doznająca przemocy w rodzinie, która nie może dotrzeć do wyżej wymienianych miejsc znajdujących się na terenie Powiatu Ciechanowskiego w celu uzyskania pomocy lub waha się czy zgłosić przemoc może uzyskać profesjonalną pomoc telefoniczną.

Na terenie kraju działa szereg instytucji oferujących wsparcie telefoniczne dla osób doznających przemocy, są to np.:

- Ogólnopolski Telefon dla Ofiar Przemocy w Rodzinie – Niebieska Linia 800-120-002.
- Całodobowy Telefon Zaufania dla kobiet doświadczających przemocy w rodzinie Fundacji Centrum Praw Kobiet 600-070-717.
- Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie 22 668-70-00.
- Dziecięcy Telefon Zaufania przy Rzeczniku Praw Dziecka 800-12-12-12.
- Telefoniczna Pierwsza Pomoc Psychologiczna 22 452-98-48.
- Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży Fundacji Dzieci Niczyje 116 111.
- Kryzysowy Telefon Zaufania 116 123.

4. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Ciechanowskiego

4.1. Dane dotyczące występowania zjawiska przemocy

W celu zdiagnozowania problemu przemocy w rodzinie na terenie powiatu ciechanowskiego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie zebrało dane z gmin w tym zakresie, w tym z ośrodków pomocy społecznej, Sądu i Prokuratury Rejonowej w Ciechanowie, Komendy Powiatowej Policji w Ciechanowie, szkół ponadpodstawowych oraz placówek działających na rzecz osób uzależnionych na terenie Powiatu Ciechanowskiego. Poproszono o przedstawienie danych dotyczących lat 2019-2021.

Komenda Powiatowa Policji w Ciechanowie i Prokuratura Rejonowa w Ciechanowie przesłali informacje dotyczące przestępstw z art. 207 § 1 kodeksu karnego, który wskazuje „kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5”.

Tabela nr 4 Przestępstwa z art. 207 § 1 kk – dane z Komendy Powiatowej Policji w Ciechanowie i Prokuratury Rejonowej w Ciechanowie

Przestępstwa z art. 207 § 1 kk		Policja	Prokuratura
Liczba ogólna postępowań przygotowawczych	2019 rok	98	125
	2020 rok	85	125
	2021 rok	59	112

Liczba postępowań przygotowawczych zakończonych aktem oskarżenia	2019 rok	38	40
	2020 rok	20	29
	2021 rok	22	36
Liczba postępowań przygotowawczych zakończonych umorzeniem postępowania	2019 rok	57	62
	2020 rok	57	68
	2021 rok	36	56
Liczba sprawców przemocy, wobec których orzeczono nakaz opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z ofiarą	2019 rok	16	14
	2020 rok	17	23
	2021 rok	19	16
Liczba osób, wobec których orzeczono zakaz zbliżania się do pokrzywdzonych	2019 rok	16	14
	2020 rok	17	24
	2021 rok	19	19
Liczba osób, wobec których orzeczono zakaz kontaktowania się z pokrzywdzonymi	2019 rok	16	14
	2020 rok	17	24
	2021 rok	19	19

Na podstawie danych liczbowych zawartych w tabeli nr 4 można wnioskować, że w badanym okresie spadła liczba ogólna postępowań przygotowawczych, liczba postępowań zakończonych aktem oskarżenia i liczba postępowań przygotowawczych zakończonych umorzeniem postępowania. Odnotowano natomiast wzrost liczby sprawców przemocy, wobec których orzeczono nakaz opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z ofiarą, liczbę osób, wobec których orzeczono zakaz zbliżania się do pokrzywdzonych oraz liczbę osób, wobec których orzeczono zakaz kontaktowania się z pokrzywdzonymi.

Sąd Rejonowy w Ciechanowie również przekazał informacje dotyczące podejmowanych działań związanych z przestępstwami z art. 207 § 1 kodeksu karnego.

Tabela nr 5 Przestępstwa z art. 207 § 1

Przestępstwa z art. 207 § 1	2019 rok	2020 rok	2021 rok
Liczba osób skazanych	26	17	25
Liczba orzeczonych kar pozbawienia wolności	24	16	24
Liczba orzeczonych kar ograniczenia wolności	2	1	1

Liczba orzeczonych kar w postaci grzywny samoistnej	0	0	0
Liczba osób osadzonych	7	5	10
Liczba ukaranych recydywistów	3	2	4
Liczba osób oddanych pod dozór	13	7	13
Liczba sprawców przemocy, wobec których orzeczono nakaz opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z ofiarą	1	0	1
Liczba osób skierowanych do wykonywania prac społecznie użytecznych	0	0	0
Liczba osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy w rodzinie	59	35	51
Liczba osób, wobec których orzeczono zakaz zbliżania się do pokrzywdzonych	3	1	2
Liczba osób, wobec których orzeczono zakaz kontaktowania się z pokrzywdzonymi	2	2	2
Liczba skazanych, których sąd zobowiązał do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych	0	0	0

Interpretacja danych zawartych w tabeli nr 5 wskazuje na spadek w roku 2020 liczby osób skazanych, liczby orzeczonych kar pozbawienia wolności, liczby osób osadzonych, liczby ukaranych recydywistów, liczby osób oddanych pod dozór oraz co jest z tym powiązane liczby osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy w rodzinie. Dane dotyczące przestępstw z art. 207 § 1 kodeksu karnego w latach 2019 i 2021 znajdują się na przybliżonym poziomie.

Poniższe tabele przedstawiają dane otrzymane z 9 gmin z powiatu ciechanowskiego. Pierwsze pytanie wystosowane do ośrodków pomocy społecznej dotyczyło liczby przeprowadzonych interwencji domowych dot. przemocy w rodzinie.

Tabela nr 6 Liczba przeprowadzonych interwencji domowych dot. przemocy w rodzinie

	2019 rok	2020 rok	2021 rok
MOPS w Ciechanowie	70	83	62
M-GOPS w Głinojecku	16	20	17
GOPS w Ciechanowie	4	9	4
GOPS w Gołyminiu	1	0	0
GOPS w Grudusku	1	3	4
GOPS w Ojrzeniu	0	0	0
GOPS w Opinogórze Górnej	0	1	0
GOPS w Regiminiu	5	5	7
GOPS w Sońsku	7	14	17
Łącznie:	104	135	111

Analizując powyższe dane widać znaczny wzrost przeprowadzanych interwencji domowych w roku 2020. W tym czasie na terenie kraju panowała wzmożona izolacja spowodowana pandemią. Wnioskować można, że zamknięcie w domu z najbliższymi członkami rodziny spowodowało nasilenie przemocy domowej. Ponadto ośrodki pomocy społecznej obejmujące działaniem gminy miejskie w porównaniu do ośrodków pomocy społecznej obejmujących działaniem gminy wiejskie mają kilkakrotnie więcej podejmowanych interwencji. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ojrzeniu nie podjął żadnej interwencji dotyczącej wystąpienia przemocy w rodzinie w badanym okresie, a Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gołyminiu podjął zaledwie jedną interwencję w roku 2019, natomiast Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opinogórze Górnej podjął jedną interwencję w roku 2020 roku. Biorąc pod uwagę całość danych, zauważyć można, że na przestrzeni badanych lat 2019-2021 MOPS w Ciechanowie odnotował spadek podjętych interwencji domowych dotyczących przemocy w rodzinie, natomiast GOPS w Grudusku, GOPS w Regiminiu oraz GOPS w Sońsku odnotował wzrost podjętych interwencji.

W momencie powzięcia informacji o wystąpieniu zjawiska przemocy w rodzinie uruchamiana jest procedura „Niebieskie Karty”. Dokument ten wypełnić może policjant, pracownik socjalny, pracownik oświaty, przedstawiciel ochrony zdrowia czy członek gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Poniższa tabela przedstawia liczbę

sporządzanych formularzy NK przez pracowników ośrodków pomocy społecznej w badanym okresie.

Tabela nr 7 Liczba sporządzonych formularzy NK

	2019 rok	2020 rok	2021 rok
MOPS w Ciechanowie	70	83	62
M-GOPS w Głinojecku	13	31	17
GOPS w Ciechanowie	4	9	4
GOPS w Gołyminie	4	9	4
GOPS w Grudusku	8	9	7
GOPS w Ojrzeniu	5	12	8
GOPS w Opinogórze Górnej	9	7	12
GOPS w Regiminnie	8	5	7
GOPS w Sońsku	9	14	20
Łącznie:	130	179	141

Na podstawie danych zawartych w tabeli nr 7 wnioskować można, że po znacznym wzroście w roku 2020, którego powody zostały opisane wcześniej liczba sporządzanych formularzy „Niebieskie Karty” wzrosła o 11 w roku 2021 w stosunku do roku 2019 biorąc pod uwagę cały Powiat Ciechanowski. Porównując dalej te dwa lata zauważono, że Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sońsku odnotował wzrost o ponad 100 %, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opinogórze Górnej odnotował wzrost o ponad 50 %, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ojrzeniu odnotował wzrost o blisko 50 %, natomiast Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowie odnotował spadek o blisko 10 %.

Komenda Powiatowa Policji w Ciechanowie przedstawiła dane dotyczące podejmowanych działań związanych z problemem przemocy domowej.

Tabela nr 8 Ankieta dot. procedury Niebieskiej Karty

	2019 rok	2020 rok	2021 rok
Liczba przeprowadzonych interwencji domowych dot. przemocy w rodzinie	260	276	202
Liczba sporządzonych formularzy NK:	122	135	115

Najczęstszy rodzaj zgłaszanych form przemocy:	Przemoc fizyczna	102	109	168
	Przemoc psychiczna	122	135	219
	Przemoc seksualna	4	2	5
	Przemoc ekonomiczna	35	37	50
	Alkoholizm/nadużywanie alkoholu	41	42	67
	Inne	71	74	119
Osoby podejrzane o stosowanie przemocy łącznie:		122	135	216
w tym:	kobiety	5	6	12
	mężczyźni	117	128	203
	nieletni	0	1	1
Osoby pokrzywdzone łącznie:		181	205	325
w tym:	kobiety	108	118	190
	mężczyźni	13	16	26
	nieletni	60	71	109
Liczba zatrzymanych sprawców przemocy w rodzinie (art. 15a)		45	34	48
Liczba sprawców przemocy domowej pozostających pod wpływem alkoholu, zatrzymanych do wytrzeźwienia		41	42	67

Z przytoczonych danych otrzymanych z Komendy Powiatowej Policji w Ciechanowie wynika, że w roku 2021 w stosunku do lat 2019 i 2020 odnotowano spadek liczby przeprowadzonych interwencji domowych dotyczących przemocy w rodzinie, a co za tym idzie również spadek sporządzanych formularzy NK. Najczęstszym rodzajem zgłaszanej przemocy była przemoc psychiczna i przemoc fizyczna. W 2021 roku osobami podejrzаныmi o stosowanie przemocy w 94 % byli mężczyźni, w 58 % były kobiety, a nieletni stanowili zaledwie 0,01 %. Osobami pokrzywdzonymi w wyniku przemocy w rodzinie są głównie

kobiety i nieletni. Odnotowano wzrost liczby sprawców przemocy domowej pozostających pod wpływem alkoholu: w 2021 roku było 26 więcej przypadków niż w roku 2019.

Ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Ciechanowskiego również przedstawiły informacje dotyczące osób podejrzanych o stosowanie przemocy i osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy w rodzinie.

Tabela nr 9 Osoby podejrzane o stosowanie przemocy

	2019 rok			2020 rok			2021 rok		
	kobiety	mężczyźni	nieletni	kobiety	mężczyźni	nieletni	kobiety	mężczyźni	nieletni
MOPS w Ciechanowie	3	67	0	4	78	1	3	59	0
M-GOPS w Głinojecku	0	11	1	0	17	1	1	11	0
GOPS w Ciechanowie	0	4	0	0	9	0	0	4	0
GOPS w Gołyminiu	0	8	0	0	9	0	0	6	0
GOPS w Grudusku	0	2	0	0	4	0	0	4	0
GOPS w Ojrzeniu	0	5	0	0	12	0	0	8	0
GOPS w Opinogórze Górnej	0	9	0	1	6	0	2	8	2
GOPS w Regiminie	1	7	0	0	5	0	0	7	0
GOPS w Sońsku	1	11	0	2	15	0	0	21	0
Łącznie:	5	124	1	7	155	2	6	128	2

Z analizy powyższych danych wynika, że sprawcami przemocy są głównie mężczyźni. Kobiety i nieletni stanowili bardzo niski odsetek sprawców przemocy stanowiący poniżej 7%.

Tabela nr 10 Osoby pokrzywdzone

	2019 rok			2020 rok			2021 rok		
	kobiety	mężczyźni	nietelni	kobiety	mężczyźni	nietelni	kobiety	mężczyźni	nietelni
MOPS w Ciechanowie	67	3	11	81	3	9	60	4	2
M-GOPS w Głinojecku	11	0	5	16	4	2	11	0	5
GOPS w Ciechanowie	4	0	0	9	0	0	4	0	0
GOPS w Gołyminiu	5	2	1	8	0	1	6	1	0
GOPS w Grudusku	2	0	0	4	0	0	4	0	0
GOPS w Ojrzeniu	4	1	0	10	2	0	8	0	0
GOPS w Opinogórze Górnej	9	0	0	6	1	0	8	3	1
GOPS w Regiminiu	7	1	0	5	3	5	7	2	7
GOPS w Sońsku	11	2	0	15	4	0	21	1	0
Łącznie:	120	9	17	154	17	17	129	11	15

Dane przedstawione w tabeli nr 10 wskazują, że osobami pokrzywdzonymi w wyniku przemocy są głównie kobiety podobnie jak w statystyce przedstawionej przez Komendę Powiatową Policji w Ciechanowie.

Przemoc w rodzinie ma wpływ na ingerencję służb we władzę rodzicielską. W związku z tym poproszono III Wydział Rodzinny i Nietelnych Sądu Rejonowego w Ciechanowie o przedstawienie danych dotyczących wydanych postanowień w przedmiotowej sprawie.

Tabela nr 11 Dane z Sądu Rejonowego w Ciechanowie III Wydział Rodzinny i Nieletnich

		2019 rok	2020 rok	2021 rok
Liczba wydanych postanowień ograniczających władzę rodzicielską		43	31	30
w tym:	dotyczących ilu małoletnich	73	54	58
Liczba wydanych postanowień ograniczających władzę rodzicielską poprzez ustanowienie nadzoru kuratora		43	30	24
w tym:	dotyczących ilu małoletnich	75	43	55
Liczba wydanych postanowień ograniczających władzę rodzicielską poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej		11	10	7
w tym:	dotyczących ilu małoletnich	20	15	11
Liczba wydanych postanowień pozbawiających władzy rodzicielskiej		23	29	12
w tym:	dotyczących ilu małoletnich	27	39	19

Powyższe dane wskazują na spadek liczby wydanych postanowień ingerujących we władzę rodzicielską. Dotychczasowe doświadczenia wskazują jednak na tendencję wzrostową, wobec powyższego pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie przygotowali zestawienie dotyczące liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej.

Tabela nr 12 Dane PCPR w Ciechanowie dotyczące umieszczeń dzieci w pieczy zastępczej

	2019 rok	2020 rok	2021 rok	2022 rok do dnia 04.11	
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy	31	23	30	28	
				w tym z zarządzeń o zabezpieczeniu zrealizowanych na terenie powiatu:	10
				w tym z zarządzeń o zabezpieczeniu zrealizowanych poza powiatem:	1

Liczba dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej	5	7	6	11	
				w tym z zarządzeń o zabezpieczeniu zrealizowanych na terenie powiatu:	6
				w tym z zarządzeń o zabezpieczeniu zrealizowanych poza powiatem:	4
Łączna liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej na terenie powiatu ciechanowskiego	36	30	36	39	
				w tym z zarządzeń o zabezpieczeniu:	21

Analiza powyższych danych prowadzi do konkluzji, że w 2022 roku zauważono wzrost umieszczeń małoletnich dzieci w pieczy zastępczej.

Na terenie Powiatu Ciechanowskiego prowadzony jest szereg działań edukacyjnych dotyczących przemocy w rodzinie. Poniższa tabela przedstawia informacje dotyczące tej kwestii.

Tabela nr 13 Działania edukacyjne dotyczące przemocy

Rok	Działania edukacyjne	Liczba uczestników	Organizator
2019	„Program wzmocnienia rodziny”	36	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ciechanowie
	„Inny nie znaczy gorszy”	40	
	„Trudności i problemy. Jak sobie z nimi radzić? Mam problem co robić?”	121	
	„Emocje i jak je wyrażać?”	111	
	„Inteligencja emocjonalna w praktyce”	30	
	„Inny nie znaczy gorszy”	49	
	„Być sobą, być z innymi”	87	

	Program profilaktyczny „Spójrz Inaczej”	230	Biuro Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Uzależnień przy Urzędzie Miasta Ciechanów
	Zajęcia „Czym charakteryzuje się agresja w szkole?”	60	
	Warsztat umiejętności wychowawczych	10	
	Szkolenie „Ochrona praw i potrzeb dziecka w sytuacjach konfliktów okołorozwodowych. Jak pomóc dziecku i rodzinie w sytuacji kryzysu związanego z rozstaniem rodziców?”	16	
	Szkolenie „Zaburzenia psychiczne jako problemy współistniejące z przemocą w rodzinie”	17	
	Szkolenie „Profilaktyka lokalna uzależnień oraz przemocy domowej”	14	
	Superwizja grupowa dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych realizujących procedurę ochrony ofiar przemocy w rodzinie „Niebieskie Karty”	16	
	Konkurs „Przemocy mówię NIE”	104	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Regiminnie
	Świetlica środowiskowa	30	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opinogórze Górnej
	„Stop przemocy – profilaktyka do dobra praktyka”	350	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Głinojecku
2020	„Porozumiewanie się ludźmi. Rozwiązywanie konfliktu to wielka sztuka”	110	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ciechanowie
	„Radzenie sobie ze stresem i emocjami”	45	
	„Bezpieczny w sieci”	71	
	„Zaczarowane miny. Umiem rozpoznawać i nazywać emocje”	54	
	„Warsztaty na temat współpracy”	28	
	„Co to znaczy być dobrym kolegą?”	35	

	Program profilaktyczny „Ja w konflikcie – trening rozwiązywania konfliktów interpersonalnych”	307	Biuro Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Uzależnień przy Urzędzie Miasta Ciechanów
	Warsztaty „Praca z osobą podejrzaną o stosowanie przemocy domowej”	14	
	Dwie audycje radiowe poświęcone przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	Nieokreślona liczba	
	Superwizja grupowa dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych realizujących procedurę ochrony ofiar przemocy w rodzinie „Niebieskie Karty”	9	
	Konkurs „Przemocy mówię NIE”	82	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Regiminie
	Świetlica środowiskowa	30	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opinogórze Górnej
	„Stop przemocy – profilaktyka to dobra praktyka”	350	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Głinojecku
2021	„Warsztaty reintegracyjne. Dobre relacje w społeczności szkolnej”	108	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ciechanowie
	„Porozumiewanie się ludźmi. Rozwiązywanie konfliktu to wielka sztuka”	57	
	„Radzenie sobie ze stresem ze stresem i emocjami”	45	
	„Porozumiewanie się ludźmi. Rozwiązywanie konfliktu to wielka sztuka”	53	
	Program profilaktyczny „Co nas stresuje, a co relaksuje”	197	Biuro Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Uzależnień przy Urzędzie Miasta Ciechanów
	Program profilaktyczny „Nie steruj się”		
	Szkolenie „Najnowsze zmiany w prawie, w obszarze przeciwdziałania przemocy”	8	
	Superwizja grupowa dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych realizujących procedurę ochrony ofiar przemocy w rodzinie „Niebieskie Karty”	8	
	Konkurs „Przemocy mówię NIE”	62	
	Świetlica środowiskowa	30	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

			w Opinogórze Górnej
	Zajęcia integracyjne z nauką j. angielskiego	10	Miejski Ośrodek Pomocy społecznej w Ciechanowie
	„Wyraź siebie przez sztukę”	15	
	„Świadome rodzicielstwo”	10	

Z informacji uzyskanych od Dyrektorów szkół ponadpodstawowych działających na terenie powiatu ciechanowskiego wynika, że w szkołach cyklicznie realizowane są Programy wychowawczo-Profilaktyczne, w których zawarte są treści związane z przemocą i agresją m.in. w rodzinie. Uczniowie na lekcjach są wyposażani w wiedzę taką jak np. gdzie w szkole można szukać przemocy. Podawane są do wiadomości wszystkich uczniów numer bezpłatnego telefonu – Dziecięcego Telefonu Zaufania Rzecznika Praw Dziecka. Wychowawcy i pedagodzy szkolni przekazują dorastającej młodzieży informacje, gdzie mogą uzyskać bezpłatną pomoc psychologiczną, psychiatryczną oraz psychoterapeutyczną.

Ponadto w szkołach podejmowane są działania prewencyjne. Rozpoznaje się środowisko wychowawcze poprzez indywidualne rozmowy z uczniami, rodzicami, nauczycielami. Prowadzone są rozmowy profilaktyczne, doradcze, motywująco-wspierające.

Tabela nr... Poradnictwo prowadzone przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Ciechanowie

		2019 rok	2020 rok	2021 rok
Liczba udzielonych porad i rozmów psychologiczno-pedagogicznych w zakresie zjawiska przemocy		1119	789	847
w tym:	uczniom	142	165	105
	rodzicom	977	624	742

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ciechanowie udziela porad i prowadzi rozmowy psychologiczno-pedagogiczne w zakresie zjawiska przemocy. Na podstawie powyższych danych wynika, że odnotowano spadek udzielanego wsparcia w roku 2021 w stosunku do roku 2019.

Zainteresowanie mieszkańców Powiatu Ciechanowskiego pomocą oferowaną przez Punkt Konsultacji Specjalistycznej działający przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie nadal jest wysokie. Mieszkańcy mieli możliwość odbyć konsultacje psychologiczne, terapeutyczne i prawne. W 2021 roku odbyto łącznie 527 konsultacji, natomiast w roku 2022 odbyto ich 522. Przy części ośrodków pomocy społecznej na terenie Powiatu Ciechanowskiego funkcjonują również Punkty wsparcia i poradnictwa specjalistycznego dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Tabela nr 15 Liczba osób korzystających z punktów wsparcia i poradnictwa specjalistycznego dla osób dotkniętych przemocą na terenie powiatu ciechanowskiego w latach 2019-2021

	2019 rok	2020 rok	2021 rok
MOPS w Ciechanowie	106	103	96
M-GOPS w Głinojecku	38	61	16
GOPS w Ciechanowie	2	3	1
GOPS w Gołyminie	3	2	2
GOPS w Grudusku	0	0	0
GOPS w Ojrzeniu	9	7	5
GOPS w Opinogórze Górnej	0	0	0
GOPS w Regiminnie	0	0	0
GOPS w Sońsku	10	15	5
Łącznie:	168	191	125

Na podstawie danych liczbowych zawartych w tabeli nr 15 można zauważyć spadek liczby osób korzystających z oferowanego przez ośrodki pomocy społecznej wsparcia specjalistycznego.

Z informacji uzyskanych z ośrodków pomocy społecznej działających na terenie Powiatu Ciechanowskiego wynika, że w 2021 roku nikt nie został skierowany do Specjalistycznych Ośrodków dla Ofiar Przemocy w Rodzinie lub Domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży z powodu doznawania przemocy w rodzinie. Jedynie pięć osób z 2 rodzin z terenu miasta Ciechanów było skierowanych do ww. placówek w roku

2022. Podsumowując na terenie Powiatu Ciechanowskiego działa szereg instytucji oferujących pomoc i wsparcie dla osób doznających przemocy w rodzinie. Na terenie powiatu nie funkcjonuje Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla ofiar przemocy. Najbliższy znajduje się w ościennym Powiecie Mławskim i biorąc pod uwagę niską skalę zapotrzebowania na taką pomoc nie ma potrzeby tworzenia tego rodzaju wsparcia na terenie Powiatu Ciechanowskiego.

Dane przedstawione powyżej wskazują, że problem przemocy domowej jest niezmiennie aktualny, a podejmowane od lat działania naprawcze nie przynoszą oczekiwanych rezultatów.

4.2. Analiza SWOT dla problemu przemocy w rodzinie

Opracowana diagnoza przemocy w rodzinie umożliwia sporządzenie analizy SWOT, która określiła atuty i mankamenty analizowanego problemu, bariery i utrudnienia w przeciwdziałaniu przemocy. Analiza SWOT wyznaczyła także szanse, które odpowiednio wykorzystane staną się impulsem do rozwoju i osłabiają czynniki zewnętrzne negatywne oraz zagrożenia, czyli wszystko to co stwarza bariery i przeszkody w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Tabela nr 16 Analiza SWOT dla problemu przemocy w rodzinie

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - gotowość i wieloletnia współpraca służb i instytucji działających w obszarze pomocowym; - funkcjonowanie lokalnych Zespołów Interdyscyplinarnych ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w gminach powiatu; - rosnące zaufanie do instytucji pomocowych; - stosowanie procedury Niebieskiej Karty przez jednostki do tego zobowiązane; - rosnąca świadomość problemu przemocy w rodzinie; 	<ul style="list-style-type: none"> - zakorzenienie zjawiska przemocy w obyczajowości podtrzymywane przez mity i stereotypy; - mała liczba jednostek realizujących programy korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy w rodzinie; - słaba profilaktyka, reagowanie dopiero w sytuacji eskalacji przemocy w danej rodzinie; - powszechny pogląd o braku konsekwencji ponoszonych przez sprawcę będący czynnikiem osłabiającym podejmowanie działań przeciwko niemu;

<ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie merytoryczne specjalistów różnych instytucji zajmujących się problemem przemocy w rodzinie; - oferta pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie. 	<ul style="list-style-type: none"> - trudności w odseparowaniu sprawców przemocy od ofiar; - niewystarczająca liczba specjalistycznych szkoleń dla poszczególnych grup zawodowych w zakresie diagnozowania zjawiska przemocy; - brak Ośrodka Interwencji Kryzysowej na terenie powiatu; - niskie zabezpieczenie finansowe działań związanych z przemocą.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - postrzeganie przemocy jako problemu społecznego; - wzrost świadomości społecznej i chęci korzystania z pomocy; - możliwość pozyskiwania środków finansowych z różnych źródeł na Programy z zakresu przeciwdziałania przemocy; - kampanie i programy edukacyjne o charakterze krajowym wpływające na wzrost świadomości społeczeństwa w zakresie problemu przemocy domowej; - zacieśnienie współpracy instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 	<ul style="list-style-type: none"> - społeczne przyzwolenie na przemoc; - ukrywanie przez rodzinę aktów przemocy; - bierność świadków przemocy; - bezradność rodzin w rozwiązywaniu swoich problemów; - niepełne wykorzystanie obowiązujących przepisów prawnych w celu ochrony ofiar przemocy; - brak placówki zapewniającej całodobową specjalistyczną pomoc; - niski poziom wynagrodzeń specjalistów, co może skutkować brakiem wykwalifikowanej kadry.

5. Założenia Programu

Powiatowy Program jest kontynuacją działań podjętych w ramach realizacji programu na lata 2017-2022. Istotnym elementem Programu jest koordynacja działań podejmowanych przez Powiat Ciechanowski na rzecz osób doświadczających przemocy oraz osób stosujących przemoc.

Program jest spójny z ustawodawstwem krajowym – krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2023 oraz Strategią rozwiązywania problemów społecznych w powiecie ciechanowskim na lata 2017-2026.

Wszelkie cele i działania zaplanowane do realizacji w ramach niniejszego Programu mają służyć poprawie sytuacji rodzin doznających przemocy jak i ochronie rodzin zagrożonych przemocą. Aby efektywnie zapobiegać problemowi przemocy w rodzinie i zwalczać zachowania przemocowe, niezbędne jest stworzenie spójnego i wielopoziomowego systemu pomocy osobom uwikłanym w przemoc, systemu opartego o aktywizację i rozwój zasobów lokalnych, zwłaszcza ilości dostępnych form pomocy oraz specjalistów.

6. Cele Programu i kierunki działania

Celem Programu jest zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a co za tym idzie zmniejszenie skali tego zjawiska na terenie Powiatu Ciechanowskiego.

Cel główny osiągnięty będzie przez realizację celów szczegółowych, do których należy:

- 1) diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie na obszarze Powiatu Ciechanowskiego;
- 2) koordynowanie działań i współpraca służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Ciechanowskiego;
- 3) zapewnienie pomocy osobom dotkniętym przemocą domową (wdrażanie procedury Niebieskiej Karty, zwiększenie dostępności do pomocy psychologicznej, terapeutycznej i prawnej dla osób doznających przemocy w rodzinie);
- 4) podejmowanie działań, których celem będzie podnoszenie świadomości i wrażliwości w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie: w tym organizowanie oraz współuczestnictwo w ogólnopolskich i lokalnych kampaniach społecznych oraz przedsięwzięciach edukacji społecznej, uwrażliwiających i podnoszących świadomość społeczną na temat zjawiska przemocy w rodzinie i przeciwdziałania mu, promujące wartości rodzinne, relacje oparte na konstruktywnych formach rozwiązywania konfliktów i metody wychowawcze wykluczające używanie przemocy;
- 5) upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy przez ofiary przemocy w rodzinie;

- 6) opracowanie i realizacji indywidualnych i grupowych działań edukacyjnych kierowanych do osób dotkniętych przemocą w rodzinie, w szczególności w zakresie rozwiązań prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc w rodzinie;
- 7) realizacja programów terapeutycznych i pomocy psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, socjalnej, rodzinnej dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, w tym na rzecz reintegracji rodzin;
- 8) tworzenie i zwiększanie zakresu działania oraz dostępności do lokalnych i regionalnych telefonów zaufania, informacyjnych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
- 9) zapewnienie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w trybie art. 12 a ustawy;
- 10) diagnozowanie potrzeb szkoleniowych członków zespołów interdyscyplinarnych oraz grup roboczych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 11) podnoszenie kompetencji osób udzielających pomocy ofiarom przemocy (specjalistyczne szkolenia pogłębiające wiedzę z zakresu przemocy);
- 12) wdrażanie systemu wsparcia osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i z osobami stosującymi przemoc;
- 13) organizowanie zajęć edukacyjnych dla dzieci i młodzieży, które będą obejmowały zagadnienia dotyczące: radzenia sobie z emocjami i stresem, rozwiązywania konfliktów oraz profilaktyki uzależnień;
- 14) upowszechnianie wiedzy na temat oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie i organizowanie programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie po zebraniu grupy minimum 10 osób;
- 15) monitorowanie udziału osób stosujących przemoc w rodzinie w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;
- 16) realizowanie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie zmierzających do zmiany wzorców zachowań;
- 17) monitorowanie udziału osób stosujących przemoc w rodzinie w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;
- 18) opracowanie i realizacja oddziaływań edukacyjnych lub/i wspierających dla osób stosujących przemoc w rodzinie, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny lub psychologiczno-terapeutyczny;
- 19) podejmowanie współpracy z różnymi podmiotami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się tematyką przemocy w rodzinie i wsparciem ofiar;

- 20) podejmowanie współpracy z kościołami lub związkami wyznaniowymi w celu wprowadzenia elementów informacji i edukacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie;
- 21) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie pomocy w ośrodkach wsparcia oraz w ośrodkach interwencji kryzysowej;
- 22) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie pomocy w specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 23) poszukiwanie bazy lokalowej na terenie powiatu w zakresie utworzenia mieszkań chronionych dla ofiar przemocy w rodzinie oraz Centrum Interwencji Kryzysowej w momencie nasilenia problemu przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Ciechanowskiego;
- 24) ewidencjonowanie instytucji rządowych i samorządowych podmiotów oraz organizacji pozarządowych, które realizują wszelkie działania adresowane do osób stosujących przemoc w rodzinie;
- 25) przysyłanie informatorów zawierających aktualne bazy teleadresowe z Powiatu Ciechanowskiego, właściwym miejscowo prezesom sądów rejonowych, prokuratorom rejonowym, komendantom powiatowym Policji, komendantom oddziałów Żandarmerii Wojskowej oraz wchodzącym w obręb powiatu gminom dwa razy w roku do dnia 30 stycznia i do dnia 31 lipca.

7. Realizatorzy programu

Koordynatorem Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy rodzinie w Ciechanowie. Realizacja przedmiotowego programu odbywać się będzie przy współpracy:

- Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej;
- Starostwa Powiatowego w Ciechanowie;
- Sądu Rodzinnego oraz kuratorów sądowych;
- Urzędów Miast i Gmin Powiatu Ciechanowskiego;
- Ośrodków Pomocy Społecznej Powiatu Ciechanowskiego;
- Placówek oświatowych;
- Instytucji służby zdrowia;

- Policji;
- Organizacji pozarządowych, Kościołów i związków wyznaniowych.

8. Monitoring, ewaluacja i finansowanie Programu

W określonym czasie obowiązywania niniejszego Programu będzie on analizowany w procesie monitoringu, istotą którego będzie badanie i analizowanie jego realizacji. Monitoring programu odbywać się będzie poprzez:

- ocenę określanych wyzwań oraz pojawiających się zagrożeń,
- coroczne sprawozdanie z realizacji programu,
- ocenę faktycznego postępu z założeniami i celami wynikającymi z niniejszego Programu.

Ewaluacji podlegają dostępność usług jak i ich standard oraz stopień i realizacja wyznaczonych celów w oparciu o ich przedstawione wskaźniki. Monitorowaniu podlegają wszystkie zadania zawarte w niniejszym Programie.

Program jest dokumentem otwartym, którego uzupełnienie i poszerzenie o nowe cele i zadania jest możliwe w każdym czasie i miejscu o ile okaże się to konieczne i celowe. Jego opracowanie posłużyć ma lepszej – bardziej skutecznej, efektywniejszej w pełniejszej realizacji działań na rzecz osób uwikłanych w przemoc w Powiecie Ciechanowskim.

Program finansowany będzie ze środków Powiatu Ciechanowskiego, Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego oraz środków pozabudżetowych z programów krajowych i unijnych.